

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Запорізький національний університет
Освітня програма	25427 Середня освіта (Українська мова і література)
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	014 Середня освіта

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Запорізький національний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	25427
Назва ОП	Середня освіта (Українська мова і література)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація (за наявності)	014.01 Українська мова і література
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Зелінська Оксана Юріївна, Мандич Тамара Михайлівна, Похилюк Олена Миколаївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	23.04.2020 р. – 25.04.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://www.znu.edu.ua/pidrozdily/viddil_monitoryngu/vidom-pro-samoocin/op_014_serednya_osv_ta_ukrayins_ka_mova_pershij_bakalavrs_kij_r_ven_.pdf
Програма візиту експертної групи	https://www.znu.edu.ua/pidrozdily/viddil_monitoryngu/2020/progv_zit_omon_toring014_serednya_osv_ta_ukrayins_ka_mova_l_teratura_pershij_bakalavrs_kij_.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

☐ Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Загальне враження від ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” у Запорізькому національному університеті є позитивним. Вона має чіткі перспективи розвитку та вдосконалення. Під час дистанційної експертизи експертна група встановила, що за ОПП здійснюється підготовка фахівців європейського рівня з предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), здатних до безперервного навчання й самовдосконалення з високим рівнем автономності, для роботи в новій українській школі в умовах її реформування. Крім набуття професійної кваліфікації для викладання української мови та української літератури в закладах загальної середньої освіти, цілі навчання за ОПП визначають ще й набуття професійної кваліфікації для викладання додаткової предметної спеціальності (за вибором здобувачів). Здобувачі освіти підтвердили той факт, що завдяки тісній співпраці стейкхолдерів відбувається постійне удосконалення теоретичної та практичної підготовки та упровадження інноваційних технологій у професійній діяльності майбутнього вчителя-словесника. Доступ до програми вступників не містить дискримінаційних положень, правила прийому оприлюднені на сайті. Попри відсутність стандарту вищої освіти змістове наповнення та структура ОПП повністю забезпечують досягнення програмних результатів навчання згідно з НРК. Подана до розгляду ОПП містить 240 кредитів ЄКТС та включає всі види аудиторної та самостійної роботи здобувачів освіти, практики й часу, що відводиться на контроль якості засвоєння бакалаврами освітніх компонентів. Форми та методи навчання й викладання сприяють досягненню заявлених в ОПП цілей та програмних результатів навчання. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та ОПП в цілому. Серед академічної спільноти панує студентоцентрирована філософія надання освітніх послуг, відчувається достатньо сформована у всіх учасників освітнього процесу культура академічної доброчесності та внутрішня культура якості вищої освіти. Наявна матеріально-технічна база та людські ресурси дозволяють досягнути визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання. Освітнє середовище є безпечним, а забезпечення освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти є достатньо прозорим та дієвим. Отже, ОПП відповідає вимогам і може бути рекомендована для реалізації в освітньому процесі. Наявні окремі недоліки програми не знижують загального позитивного враження, натомість визначають перспективи для її удосконалення.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

1. ОПП має достатньо чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії університету та є реалістичними та актуальними. 2. Взаємодія зі стейкхолдерами має системний характер та не є лише формальною процедурою. 3. ОПП дозволяє досягти результатів навчання, визначених вимогами Національної рамки кваліфікацій для 7 кваліфікаційного рівня - першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. 4. Зміст ОПП спрямований на підготовку учителя української мови і літератури та вчителя другої предметної спеціальності за вибором, що розширює можливості працевлаштування випускників. 5. Заслугує схвалення організація практичної підготовки здобувачів за ОПП. 6. Правила прийому на ОПП є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, оприлюднені на офіційному сайті ЗНУ. 7. Процедури визнання результатів, здобутих в інших ЗВО та отриманих у неформальній освіті, чітко регламентовані, зрозумілі та доступні для всіх учасників освітнього процесу. 8. Освітній процес у ЗВО організований відповідно до чинної нормативно-правової документальної бази. 9. Заслугує схвалення організація дослідницької діяльності студентів, апробація досягнень якої відбувається на традиційних конференціях, у тісній співпраці з учителями шкіл, студенти публікують результати досліджень у збірниках праць. 10. За ОПП створено багаторівневу структуру форм контролю та методів оцінювання, які ідентифіковані з ПРН, достатньо повно оприлюднені та є зрозумілими для всіх учасників процесу. 11. У ЗНУ визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації ОПП. ЗНУ популяризує академічну доброчесність через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості. 12. Професійна та академічна кваліфікація викладачів, які забезпечують освітній процес за ОПП, загалом дає можливість досягти зазначених цілей та ПРН. 13. ЗНУ демонструє чітку й послідовну політику стимулювання розвитку викладацької майстерності. До позитивних практик належить діяльність в університеті Школи професійної майстерності, де мають змогу підвищити рівень професійної майстерності і молоді викладачі, і професіонали. 14. Позитивною практикою є сприяння ЗНУ постійному покращенню умов навчання, проведення ремонтних робіт, планування оптимізації освітнього середовища для маломобільних груп населення. 15. У ЗНУ комплексно оцінюють рівень задоволення студентів наданими освітніми та додатковими послугами. Позитивною практикою є співпраця з роботодавцями. У ЗНУ започатковано проєкт «Історії успіхів випускників ЗНУ». В університеті загалом централізовано процеси, що сприяють формуванню культури якості. Студенти виявляють ініціативи, до яких дослухаються викладачі та адміністрація філологічного факультету та ЗНУ. 16. Фактичне наповнення офіційного сайту ЗНУ та філологічного факультету загалом сприяють прозорості та доступності інформації.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

1. ЗВО рекомендуємо при перегляді ОПП враховувати передовий зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів-мовників з метою інтегрування національної системи освіти в європейський і світовий освітній простір. 2.

У профілі ОПП некоректно визначено перелік спеціальних фахових компетенцій. В окремих випадках порушено логіку навчання й викладання, що має вияв у дублюванні багатьох тем окремих дисциплін. Саме тому рекомендуємо ЗВО внести корективи до профілю ОПП, переглянути перелік спеціальних компетенцій, переглянути наповнюваність ОП і додати ОК філологічного спрямування, внести зміни в робочі програми дисциплін так, щоб уникнути дублювання тем. 3. Рекомендуємо переглянути правила прийому на ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” з метою підвищення рівня врахування особливостей самої програми. 4. За ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” відсутні практики визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, тому рекомендуємо заохочувати здобувачів освіти до реалізації права на визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. 5. Академічна мобільність здобувачів освіти, яка б пов’язувалася з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти, реалізована не повною мірою, тому рекомендуємо ЗВО активізувати діяльність, спрямовану на міжнародну мобільність здобувачів освіти. 6. З метою удосконалення моніторингу якості надання освітніх послуг рекомендуємо до щорічних загальноуніверситетських соціологічних опитувань долучати здобувачів заочної форми навчання, до анкети здобувачів включити питання щодо їх обізнаності з формами та правилами проведення контрольних заходів, об’єктивності екзаменаторів, оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження. 7. Рекомендуємо послідовно дотримуватися порядку повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ, визначеного нормативними документами ЗВО. 8. Рекомендуємо викладачам, які працюють за ОПП, посилити публікаційну активність, подавати результати наукових студій до фахових видань України та рецензованих журналів зарубіжжя, підготувати статті, що були б безпосередньо пов’язані із проблематикою навчальних дисциплін, які викладають. 9. Оскільки наведені у звіті результати опитування студентів у 2019 р. дані стосуються або здобувачів освіти в ЗНУ загалом, або на факультеті, наразі відсутня практика систематичного опитування студентів за окремими ОПП для більш детального врахування інтересів. 10. Рекомендовано окремо оприлюднювати проєкт змін в ОПП для обговорення та подальшого затвердження. Необхідно удосконалити інформаційно-комунікаційний зв’язок із усіма зацікавленими особами в частині вдосконалення змісту ОПП.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ОПП має чітко визначені цілі, що передбачають підготовку висококваліфікованих фахівців європейського рівня з предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), здатних до безперервного навчання й самовдосконалення з високим рівнем автономності, для роботи в новій українській школі в умовах її реформування. Крім набуття професійної кваліфікації для викладання української мови та української літератури в закладах загальної середньої освіти, цілі навчання за ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” визначають ще й набуття професійної кваліфікації для викладання додаткової предметної спеціальності (за вибором здобувачів) із запровадження у ЗНУ в межах спеціальності 014 “Середня освіта”. Саме в цьому розробники вбачають унікальність ОПП. У відомостях про самооцінювання зв’язок цілей ОПП з місією та стратегією ЗВО описано з посиланням на відповідні документи, зокрема “Статут ЗНУ” (нова редакція), затверджений 23.04.1019 (<https://cutt.ly/gyvRDAw>), “Стратегію розвитку ЗНУ на 2018–2022 роки”, затверджену рішенням Вченої ради ЗНУ (протокол № 6 від 22.02.2018), зі змінами та доповненнями (протокол № 10 від 14.06.2019) (<https://cutt.ly/qyvRFuW>). Цілі ОПП цілком відповідають місії університету - формуванню європейського простору освіти, науки і культури європейського рівня, здатного активно впливати на громадську думку, забезпечувати соціальне прогнозування у різних сферах на основі фундаментальних і прикладних наукових досліджень, корелюють зі стратегічною метою ЗНУ - розвинути та закріпити провідні позиції, спрямовані на підготовку висококваліфікованих фахівців, розвиток наукових досліджень, посилення ролі інноваційного складника у діяльності ЗВО та його інтеграції до європейського й світового освітнього простору, та головними завданнями ЗНУ, зокрема провадження на високому рівні освітньої діяльності, провадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, уміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах та ін. Відданість місії та стратегічним цілям розвитку університету під час зустрічей з ЕГ демонстрували як представники адміністрації ЗНУ, так і розробники ОПП. На основі викладеного можемо зробити висновок про відповідність цілей ОПП місії та стратегії університету, комунікування цих цілей в академічному та зовнішньому середовищі існування ЗВО, їхню актуальність та реалістичність.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Під час зустрічей з розробниками ОПП було з'ясовано, що потреби та інтереси різних груп стейкхолдерів вивчали та враховували. Зокрема, інтереси здобувачів вищої освіти вивчали шляхом опитувань, організованих на загальноуніверситетському рівні, та індивідуальних і групових бесід; роботодавців та представників академічної спільноти запрошували здійснити експертне оцінювання змісту ОПП (було надано відповідні рецензії та відгуки). Процедuru оновлення та модернізації ОПП чітко врегульовано у підрозділі 2.3 “Положення про розроблення та оформлення освітньої програми ЗНУ”, затвердженого Вченою радою ЗНУ (протокол №2 від 30.10.2018), зі змінами (протокол №6 від 28.01.2020) (<https://cutt.ly/CyvRGXP>). У результаті перегляду наданої ЗВО документації та в онлайн розмові з різними групами стейкхолдерів ЕГ мала змогу переконатися, що ця процедура витримується послідовно. На засіданнях випускових кафедр щорічно здійснювалося обговорення змін до ОПП, зокрема запити здобувачів освіти щодо збільшення годин на практичну підготовку, зауваження керівників практик у школах м. Запоріжжя щодо недостатньої кількості годин практичної підготовки та слабкої обізнаності студентів щодо інклюзії в освіті (протокол №8 засідання кафедри української мови від 27.03.2018, протокол №8 засідання кафедри української літератури від 30.03.2018), позиція НПП щодо набуття здобувачами кваліфікації за іншою додатковою спеціалізацією та необхідності перегляду переліку загальних і фахових компетентностей, оновлення робочих програм ОК (протокол №6 засідання кафедри української мови від 25.01.2019, протокол №7 засідання кафедри української літератури від 28.02.2019), результати обговорення ОПП з роботодавцями (протокол №6 засідання кафедри української мови від 31.01.2019, протокол №7 засідання кафедри української літератури від 28.02.2020). Для задоволення висловлених пропозицій у 2018 р. було внесено зміни до ОПП, закріплені в редакції ОПП, затвердженій 26.03.2019 р., зокрема збільшено з 6 до 12 кількість кредитів на навчальну педагогічну практику та з 6 до 9 кредитів на виробничу педагогічну практику, уведено виробничу практику для додаткової предметної спеціальності (9 кредитів), запроваджено дисципліни «Сучасні дидактичні засоби навчання», «Основи інклюзивної освіти» як обов'язкові ОК. Отже, результат фактичної співпраці заінтересованих сторін можна простежити, наприклад, через підхід розробників до формування переліку обов'язкових ОК ОПП, до якого було включено вищеназвані дисципліни, та збільшення кредитів на різні види практики. Під час онлайн зустрічей ЕГ зі студентами та роботодавцями було ідентифіковано врахування розробниками ОПП їхніх запитів та пропозицій, що свідчить про неформальний характер залучення стейкхолдерів до формулювання цілей та ПРН.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Структура, змістове наповнення ОПП та окремих ОК свідчать про глибоке розуміння її розробниками сучасного стану розвитку загальної середньої освіти, реальних механізмів для реалізації концепції НУШ, взятих за основу під час визначення цілей ОПП та прогнозування ПРН за нею. ЕГ пересвідчилася, що при оновленні ОПП з метою врахування змін, що відбулися на ринку праці в сфері освіти за останні роки, були взяті до уваги дані попиту та пропозиції в розрізі професій та видів діяльності Державної служби зайнятості, середньострокові прогнози “Аналітичного звіту щодо професійно-кваліфікаційного прогнозування в Україні” Європейського фонду освіти, рішення комісії Департаменту освіти і науки ЗОДА щодо прогнозування потреб у фахівцях з вищою педагогічною освітою. На думку розробників ОПП, подвійна спеціальність випускника ОПП буде запитана в роботодавців сільської місцевості, які будуть зацікавлені в отриманні висококваліфікованого вчителя кількох предметів. З метою полегшення переходу випускників від навчання до роботи акцентувалися такі складники стратегії працевлаштування молоді як набуття м'яких навичок, що відображено в ПРН, розширення й підвищення якості виробничої практики, залучення до планування роботодавців відповідно до вимог сучасного ринку праці (угоди про співпрацю було надано експертній групі для ознайомлення). Регіональний контекст існування ОПП враховано у змістовому наповненні ОК, зокрема курсів “Усна народна творчість”, “Шкільний курс української літератури”, “Народознавство”. На основі перегляду інформаційних матеріалів та під час онлайн зустрічей з різними фокус-групами було з'ясовано, що організоване на факультеті функціонування Школи професійної майстерності майбутніх учителів-словесників, Школи філологічних наук, до яких активно долучаються учителі-практики Запоріжжя та області, також сприяє врахуванню галузевої та регіональної специфіки. Крім того, під час зустрічі з керівництвом ЗНУ було неодноразово підкреслено про важливість ОПП для регіону Запоріжжя, де панує двомовна ситуація у спілкуванні. Вивчення вітчизняного досвіду реалізації аналогічних освітніх програм відбувається шляхом спільної участі в наукових проєктах, під час стажування. Врахування такого досвіду переважно стосується узагальнення практик укладання робочих і навчальних планів, робочих програм дисциплін, блоку вибірових дисциплін, вибору форм і методів навчання і викладання, змісту ОК. Практики врахування досвіду подібних закордонних освітніх програм при формулюванні цілей та ПРН немає. Було з'ясовано лише, що доц. Бакаленко І. М. використовує в освітній діяльності хмарні технології, з якими детально ознайомилася під час стажування у болгарських ЗВО. Отже, можемо стверджувати про врахування тенденцій розвитку спеціальності, потреб ринку праці, а також галузевого та регіонального контексту під час проектування ОПП.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Оскільки Стандарту вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти немає, ЕГ здійснювала аналіз відповідності ПРН, зазначених в ОПП, вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня. Можна зробити висновок про те, що ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” в редакції 2019 р., затверджена вченою радою ЗНУ (протокол №7 від 26.03.2019) та введена в дію з 1 вересня 2019 р., та в редакції 2016 р., затверджена вченою радою ЗНУ (протокол №12 від 21.06.2016 р.) та введена в дію з 1 вересня 2016 р., відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій для 7 кваліфікаційного рівня - першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

1. ОПП має достатньо чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії університету. Визначені цілі та програмні результати навчання є реалістичними та актуальними, враховують тенденції розвитку спеціальності та сучасні потреби ринку праці. 2. Взаємодія зі стейкхолдерами має системний характер та не є лише формальною процедурою. Розробники ОПП зуміли налагодити тісні зв'язки із роботодавцями, що засвідчено угодами про співпрацю, рецензіями та відгуками. 3. Освітньо-професійна програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених вимогами Національної рамки кваліфікацій для 7 кваліфікаційного рівня - першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

1. Закладу вищої освіти рекомендуємо при перегляді ОПП враховувати передовий зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів-мовників з метою інтегрування національної системи освіти в європейський і світовий освітній простір.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

На основі викладеного можемо зробити висновок про загальною відповідність ОПП вимогам Критерію I. Виявлені недоліки суттєво не впливають на загальну якість освітньої програми.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Аналіз ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” (2019), навчальних планів (2016, 2017, 2018, 2019 р.р.) показав, що її обсяг становить 240 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам організації першого (бакалаврського) рівня вищої освіти згідно з Законом “Про вищу освіту” №848-VIII від 26.11.2015 року (розділ II стаття 5).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОПП структуровано за блоками, що включають обов'язкові та вибіркові компоненти. Компоненти освітньої програми логічно пов'язані між собою, наприклад, дисципліни “Вступ до літературознавства” і “Вступ до мовознавства” викладають на першому курсі, що слугує підґрунтям для вивчення спеціальних філологічних дисциплін, виробнича практика відбувається після вивчення курсів з методики мови і літератури. Освітні компоненти підпорядковані загальній меті ОПП та передбачають формування загальних і фахових компетентностей. Матриця відповідності, подана у відомостях самооцінювання, загальною засвідчує, що кожен

програмний результат навчання реалістично охоплений змістом програми. Обов'язкові компоненти програми сукупно призводять до досягнення заявлених програмних результатів навчання. ПРН, що корелюють із загальними компетентностями, забезпечені достатньою кількістю освітніх компонентів. Загалом досягнення ПРН забезпечується обов'язковими компонентами ОПП. Викликає сумнів наявність серед обов'язкових освітніх компонентів ОП дисципліни “Українська мова за професійним спрямуванням”, але силабус дисципліни засвідчує, що під цією назвою викладають ділову українську мову, крім трьох тем (<https://cutt.ly/kyvRCOS>). Порушення логіки викладання вбачаємо і в дублюванні багатьох тем окремих дисциплін. Наприклад, у “Шкільному курсі літератури” тема “Шкільні програми і підручники з української літератури” перегукується з темою “Аналіз шкільних програм і підручників з української літератури та планування навчального матеріалу”, яку подають у курсі “Методика викладання української літератури”, “Розвиток мовлення у процесі вивчення літератури” є поєднанням двох тем “Розвиток писемного мовлення у процесі вивчення літератури” і “Розвиток усного мовлення у процесі вивчення літератури”, “Основні етапи й типи аналізу художнього твору на уроках української літератури” з темою “Шкільний аналіз художнього твору” тощо. Див. силабуси <https://cutt.ly/wyvRVSL>; і <https://cutt.ly/SyvRBqN>. Дублювання багатьох тем помітно і в силабусах дисциплін “Орфографічно-пунктуаційний практикум” (<https://cutt.ly/FyvRBTG>) і “Шкільний курс української мови” (<https://cutt.ly/wyvRB1U>), а також із темами курсу “Сучасна українська мова”. Наприклад, вивчення розділових знаків між частинами складного речення декларується як уміння студента, який вивчив синтаксис складного речення, це ж уміння формує і “Орфографічно-пунктуаційний практикум” та дисципліна “Шкільний курс української мови”, повторюються також теми “Написання апострофа”, “Написання великої літери”, “Правопис іншомовних слів” тощо. ЗВО надав пояснення, що названі повтори спостерегли, окремі дисципліни є пропедевтичними, ОПП вводиться вперше, а тому буде зазнавати перегляду, і дублювання тем унікатимуть.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОПП зорієнтований на предметну область спеціальності 014. Середня освіта. Українська мова і література, спрямований на підготовку учителя, який викладатиме українську мову і літературу в закладах середньої освіти. Цілі навчання за ОПП (2019 р.) бакалавра корелюють із предметною областю та є суголосними із загальними очікуваннями професійної спільноти як в аспекті загальнонаціональних, так і регіональних вимірів. Обов'язкові компоненти ОПП в їх теоретичній та практичній реалізації засвідчують безпосередній зв'язок зі спеціальністю та забезпечують підготовку фахівців. Але серед освітніх компонентів відсутні такі класичні дисципліни як “Діалектологія”, “Старослов'янська мова”, “Історія української літературної мови”. Названі дисципліни поглиблюють розуміння сутності української мови та її особливостей з-поміж споріднених мов, забезпечують розуміння мовних особливостей творів давньої літератури та специфіки використання мови в релігійній сфері, дають змогу реально спостерегти живі мовотворчі процеси, осмислити суспільні, націєтворчі та державотворчі функції мови, що особливо актуально для Запорізького краю. Названі дисципліни пов'язані з іншими, наприклад у силабусі дисципліни “Українська усна народна творчість” зазначено, що дисципліна вивчається в тісному зв'язку із історією української мови, діалектологією та загальним мовознавством (<https://cutt.ly/fyvVLji>), проте діалектологію та історію української літературної мови за освітньою програмою не вивчають. У силабусі дисципліни “Історична граматики української мови” зазначено, що дисципліна необхідна для опанування лексики української мови XI-XVIII століть, читання староукраїнських текстів та їх перекладу, а мета курсу - підготувати до вивчення курсу історії української літературної мови (<https://cutt.ly/6yvM4Xi>). Однак зрозуміти специфіку мови староукраїнських текстів без знань із старослов'янської мови не є можливим, а історію літературної мови не викладають за ОПП. Рекомендуємо в структурі програми виокремити цикл професійної предметної підготовки і посилити його філологічний складник за рахунок зменшення кредитів на інші дисципліни (особливо тих, що мають по 6 кредитів).

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Зміст ОПП, навчальний план, індплани здобувачів, опитування фокус-груп засвідчують: ОПП реалізує формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів шляхом вибору дисциплін обсягом 90 кредитів ЄКТС (що становить більше 25% від загального обсягу ОПП) та відповідає Закону України “Про вищу освіту” (п.15 ч.1 статті 62). Формування індивідуальної освітньої траєкторії відбувається відповідно до “Порядку реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін у ЗНУ” (<https://cutt.ly/HyvR2hg>). Для дисциплін вільного вибору виокремлено 90 кредитів. Згідно з положенням, мінімальна кількість здобувачів, з якої формується академічна група для вивчення вибірових дисциплін: в межах університету – 20 осіб; в межах спеціальності для освітнього рівня бакалавра – 12 осіб. З'ясовано, що врегулювання наповнюваності груп відбувається на загальноуніверситетському рівні з дотриманням визначених норм, бо групи для вивчення вибірових дисциплін формуються зі здобувачів різних ОПП. Аналізована ОПП почала діяти з 2016р. Під час спілкування з'ясували, що до вносили зміни в перелік дисциплін за вибором: протягом двох навчальних років вільний вибір здійснювався із переліку дисциплін, які позначені у профілі ОПП у вибіровому блоці 2 цифрами 5.1.-5.8. ЕГ надали перелік конкретних дисциплін, позначених цифрами у ОПП. До переліку було включено тільки фахові дисципліни, Але потім до ОП внесли зміни й здобувачі формують власну освітню траєкторію з іншого переліку, до якого входять дисципліни за додатковою предметною спеціальністю. За інформацією, яку надала адміністрація університету, викладачі та студенти, з'ясовано, що здобувачі освіти виявили бажання набути додаткової предметної спеціальності для розширення можливостей працевлаштування. Щоб задовольнити цю вимогу, до ОПП внесли зміни: 60 кредитів

відвели для вільного вибору додаткової предметної спеціальності і 30 кредитів для вибору інших дисциплін. У чинній програмі, затвердженій у 2019 р., цифрами 5.1-5.8. позначено перелік дисциплін іншої предметної спеціальності, яку здобувачі освіти можуть обрати з тих, які викладають в університеті. Крім дисциплін додаткової предметної спеціальності, здобувачі обирають дисципліни з переліку, позначеного в ОПП цифрами 2.1-2.7, однак у цьому випадку вибір обмежено заданими компетенціями (<https://cutt.ly/eyv1OGJ>). ЗВО надав індплати здобувачів, у яких засвідчено реальний вибір дисциплін за індивідуальною освітньою траєкторією. ЕГ пересвідчилася, що вибір дисциплін містить етапи інформування, запису через платформу Moodle, студенти позначають пріоритети дисциплін, потім настає етап корекції. Здобувачі підтвердили, що ознайомлені з процедурою вибору дисциплін. Результати опитування свідчать на користь впроваджуваної на ОПП моделі вибірковості. Зауважимо, що під час онлайн бесіди зі здобувачами заочної форми навчання було з'ясовано, що вони не використовували право на вибір дисциплін і опановували ті ОК, які запропонував ЗВО.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка здобувачів здійснюється згідно з Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Запорізького національного університету. На сайті філологічного факультету розміщено перелік баз практики та інформацію про договори (<https://cutt.ly/WyvR7eY>), наскрізну програму практичної підготовки студентів, програму навчальної (<https://cutt.ly/8yvR7IR>) та виробничої практики (<https://cutt.ly/TyvR5yJ>). У програмах практик чітко визначено види робіт і завдання, які повинні виконати здобувачі освіти, вимоги до оформлення і змісту звіту про проходження практики та особливості його оцінювання. У програмі виробничої практики так само чітко прописано завдання студентам, чітко визначено із спрямуванням саме на специфіку цього виду підготовки, критерії оцінювання педагогічної практики. Студенти проходять педагогічну практику після вивчення дисциплін з методик викладання української мови і літератури. Під час зустрічей ЕГ отримала інформацію про те, що часто студенти проходять практику у “зіркових” учителів, які проводять для здобувачів майстер-класи, відкриті уроки, передають педагогічний досвід. Заслугує схвалення те, що чимало учителів, під керівництвом яких проходять практику здобувачі, є колишніми випускниками ЗНУ. Виступи, підготовлені за результатами практик, здобувачі виголошують на конференціях, які є традиційними, обговорюють застосування нових методик, особливо плідною є співпраця з учителями в підготовці матеріалів про письменників Запорізького краю. Ознайомлення з програмами проходження практик, договорами та базами практик, а також відгуки здобувачів освіти переконують, що практична підготовка здобувачів освіти в ЗНУ здійснюється на високому рівні.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Аналіз змісту ОПП засвідчує, що програма спрямована на набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), які відповідають заявленим цілям. Освітні компоненти ОП розвивають уміння комунікувати, критично оцінювати інформацію. Робочі програми та силабуси дисциплін містять вказівку на формування загальних компетентностей, покликаних розвинути лідерство, здатність брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння працювати в команді, розвивати системність і креативність мислення. Соціальні навички здобувачів освіти формуються також через участь у роботі студентського самоврядування та студентської профспілки.

7. Зміст освітньої програми урахуває вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Стандарт вищої освіти для спеціальності 014 “Середня освіта. Українська мова та література” відсутній, існує тільки проєкт, розроблений у 2016 р. Зміст аналізованої ОПП засвідчує, що її розробники певною мірою орієнтувалися на цей проєкт. За відсутності професійного стандарту аналіз змісту ОПП було проведено на основі відомостей самоаналізу, зустрічей із фокус-групою зовнішніх стейкхолдерів та з опорою на чинний наразі Довідник кваліфікаційних характеристик професій. Моніторинг процесу досягнення програмних результатів навчання, інтегроване формування загальних та фахових компетентностей, зазначених у ОПП, дає змогу констатувати відповідність змісту ОПП предметній та професійній галузі. Освітня програма відповідає вимогам, які визначені в Національній рамці кваліфікацій.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз ОПП, НП, робочих навчальних планів (2016-2019 рр. вступу) засвідчує, що обсяг фактичного навантаження здобувачів є оптимальним для досягнення ПРН. Тижневе аудиторне навантаження здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня у ЗНУ університеті не перевищує 24 години. Час для самостійної роботи регламентується

робочим навчальним планом і становить від 50 до 70% загального обсягу навчального часу здобувача вищої освіти, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти за конкретною навчальною дисципліною визначається її програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками НПП. Організація освітнього процесу здійснюється згідно з положенням “Про організацію освітнього процесу ЗНУ” (<https://cutt.ly/qyvTrnZ>). Обсяг ОК у кредитах ЄКТС достатньо реалістичний.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Організація освітнього процесу за дуальною формою освіти за ОПП «Середня освіта (Українська мова і література)» в ЗНУ за першим (бакалаврським) рівнем не передбачена.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

1. Зміст ОПП спрямований на підготовку учителя української мови і літератури, а також дає змогу здобути за вибором другу предметну спеціальність, що розширює можливості працевлаштування після завершення навчання. 2. Заслугує схвалення організація практичної підготовки здобувачів, яка передбачає різні види практик, що підвищує професійну самореалізацію студентів після закінчення ЗВО. 3. Показово, що практичне навчання не обмежується тільки традиційним форматом, а здійснюється в процесі активного постійного комунікування з учителями шкіл м. Запоріжжя та області.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

1. У профілі ОПП некоректно визначено перелік спеціальних фахових компетенцій, з-поміж десяти заявлених тільки одна стосується предметної спеціальності, яка подана в такому формулюванні: Знання сучасних теоретичних основ предметної спеціалізації з української мови та літератури, додаткової предметної спеціальності (за вибором студента), крім того, у наведеному формулюванні йдеться тільки про теоретичні основи, хоча програма передбачає широку практичну підготовку. Усі інші компетентності, названі як спеціальні, за змістом є загальними. 2. В окремих випадках порушено логіку навчання і викладання, що має вияв у дублюванні багатьох тем окремих дисциплін, тому рекомендуємо внести корективи до профілю ОПП, переглянути перелік спеціальних компетенцій, переглянути наповнюваність ОП і додати ОК філологічного спрямування, внести зміни в робочі програми дисциплін так, щоб уникнути дублювання тем.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Освітньо-професійна програма загалом відповідає визначеному критерію, у ній враховано і збалансовано теоретичну, практичну підготовку та формування соціальних навичок, що відповідає фаховим особливостям спеціальності. Названі слабкі сторони є несуттєвими і не перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Умови та правила прийому на ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” розміщені у вільному публічному доступі на офіційній сторінці приймальної комісії ЗНУ (<https://pk.znu.edu.ua/normativni-dokumentivstupnoji-kampaniji/>), перехід на яку можна здійснити через рубрику «Вступнику» зі сторінки офіційного сайту ЗНУ. Потенційні вступники можуть знайти тут інформацію про перелік освітніх ступенів та спеціальностей, за якими

оголошується прийом на навчання, ліцензовані обсяги та нормативні терміни навчання на основі ПЗСО та на основі ОКР “молодший спеціаліст”, перелік конкурсних предметів у сертифікаті Українського центру оцінювання якості освіти (вступних іспитів на основі ОКР “молодший спеціаліст”). Коротка інформація про особливості прийому на ОПП розміщена в рубриці “Освітні програми 2020 року набору” (<https://www.znu.edu.ua/ukr/pk/4362/bakalavr/12327>). Перехід на цю сторінку можливий також з рубрики “Навчання” на офіційному сайті ЗНУ та зі сторінки філологічного факультету ЗНУ. Можемо зробити висновок про те, що правила прийому на ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” зрозумілі, доступні для потенційних вступників, прозорі, не містять дискримінаційних положень.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” частково враховують особливості самої програми. ЗВО самостійно визначає мінімальне значення кількості балів зі вступних випробувань, пріоритетність та коефіцієнти предметів, з якими вступника допускають до участі у конкурсі (Додаток 4 до Правил прийому до ЗНУ у 2020 р. (<https://cutt.ly/uuxUXVG>)). У переліку конкурсних предметів зазначено, що обов’язковими конкурсними предметами для вступу на ОПП є Українська мова та література, вага предмету сертифікату ЗНО – 0,3, Історія України – 0,3. Третій конкурсний предмет за вибором абітурієнта – Іноземна мова або Географія з коеф. 0,3. Вибір конкурсних предметів обґрунтовано відповідністю рівневі вхідних компетентностей, потрібних для того, аби навчатися на ОПП: мовно-літературна, мовленнєва, іншомовна, історико-культурологічна тощо. Однак зауважимо, що з метою диференційованого підходу до прийому вступників саме на ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” можна розглянути можливість про збільшення вагового коефіцієнту з української мови та літератури, оскільки ці предмети безпосередньо пов’язані зі здобуттям майбутньої кваліфікації. Мінімальна кількість балів у сертифікаті ЗНО для допуску до участі в конкурсі – 100, що забезпечує можливість усім вступникам, які мають мінімальний рівень підготовленості реалізувати своє право на здобуття вищої освіти. Для вступників на основі ОКР “молодший спеціаліст”, яких приймають на 2 (3) курс з нормативним терміном навчання, передбачене складання ЗНО з української мови та літератури та фахового вступного випробування з української мови та літератури в усній формі. Кожний білет фахового вступного випробування містить два питання: перше – з історії української літератури, друге питання – з теорії сучасної української літературної мови (<https://cutt.ly/IyxUVaA>). Прослідковуємо дублювання програм вступних випробувань. Такий перелік вступних випробувань дає можливість перевірити мовно-літературну підготовку вступників, однак не враховує рівня їхньої психоло-педагогічної підготовленості до роботи з учнівським колективом. Отже, робимо висновок про необхідність врахування правилами прийому особливостей ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” більшою мірою.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Врегулювання процедури визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, відбувається відповідно до “Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ” (<https://cutt.ly/PyxDmhN>), затвердженого Вченою радою ЗНУ 18.12.2018р., зі змінами від 22.08.2019р., та “Положення про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці у ЗНУ” (<https://cutt.ly/ayxDW2W>), затвердженого Вченою радою ЗНУ 01.12.2015р. Порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці охоплює здобувачів вищої освіти, які переводяться з інших ЗВО; навчаються у ЗНУ і бажають перевестися з однієї ОПП на іншу; переводяться з однієї форми навчання на іншу; бажають (одночасно навчатися на декількох ОПП; продовжують навчання після академічної відпустки або повторного навчання; поновлюються на навчання після відрахування; вступають на навчання до університету на II-III курс (з нормативним терміном навчання. Можемо стверджувати про доступність правил визнання ПРН, здобутих в інших ЗВО, для всіх учасників освітнього процесу. Правила визнання ПРН, здобутих в інших ЗВО та за іншими ОПП, чіткі й зрозумілі. Перезарахування дисциплін здійснюється на підставі академічної довідки, завіреної в установленому порядку, або додатку до документа про спеціальну (вищу) освіту, виданого акредитованим навчальним закладом, деканом факультету за результатами порівняння навчального плану, за яким студент буде навчатися в ЗНУ та академічної довідки або додатку до документа про спеціальну (вищу) освіту. Доречно передбачено, що дисципліни вільного вибору студента, курсова робота, практика не включаються в академічну різницю, а вносяться до індивідуального плану студента на наступний навчальний рік. Перезарахування дисциплін може здійснюватися на основі одноосібного рішення декана факультету; рішення декана факультету на підставі висновку Комісії з ліквідації академічної різниці відповідної кафедри; рішення декана факультету на підставі додаткової атестації студента відповідною кафедрою за окремими темами дисципліни. До складу комісії входять три особи: декан факультету (заступник декана з навчальної роботи), завідувач відповідної кафедри та науково-педагогічний працівник, який викладає відповідну дисципліну або споріднену дисципліну. Комісія виносить умотивоване рішення про можливість перезарахування дисциплін; необхідність додаткової атестації за окремими темами; неможливість перезарахування дисциплін. За необхідності додаткова атестація за окремими темами дисципліни проводиться у таких формах: співбесіда, письмова контрольна робота, тестування тощо. При перезарахуванні дисципліни зберігається раніше здобута позитивна оцінка навчальних досягнень здобувача. Аналізувати послідовність дотримання описаної вище процедури визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, неможливо, оскільки за ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” такої практики не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентує “Положенням ЗНУ про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті” (<https://cutt.ly/UyxFRcZ>), затвердженим Вченою радою ЗНУ 20.01.2010 р (протокол №6). Бакалаври мають право на визнання таких результатів навчання з нормативних та вибіркових ОК наступного семестру (починаючи з 2 семестру) за умови відповідності цих результатів кваліфікації здобувача. Процедура визнання передбачає подання заяви й відповідних документів студента, створення предметної комісії, що визначає форми, строки проведення оцінювання відповідно до РНП дисциплін, ознайомлює здобувача з програмою та переліком питань для підсумкового оцінювання. Здобувачеві надається 10 робочих днів для підготовки до екзамену (заліку) та 20 робочих днів для курсової роботи (якщо передбачено змістом ОК). При перезарахуванні ОК студент звільняється від його вивчення в наступному семестрі. Прикладів реалізації порядку перезарахування результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, за ОПП немає. Під час онлайн зустрічі зі здобувачами було з'ясовано, що вони обізнані з можливістю перезарахування результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, однак із заявами про перезарахування ПРН з відповідних ОК не зверталися. Отже, процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, чітко регламентована, доступна для всіх учасників освітнього процесу, однак особливим попитом серед здобувачів не користується.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

1. Правила прийому на ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, оприлюднені на офіційному сайті ЗНУ. 2. Процедури визнання результатів, здобутих в інших ЗВО та отриманих у неформальній освіті, чітко регламентовані, зрозумілі та доступні для всіх учасників освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

1. Рекомендуємо переглянути правила прийому на ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” з метою підвищення рівня врахування особливостей самої програми через збільшення вагового коефіцієнту балів у сертифікаті ЗНО з української мови та літератури як профільного предмета, а також доцільність проведення фахового вступного випробування з української мови та літератури, програма якого дублює зміст програми ЗНО з української мови та літератури, для вступників на основі здобутого освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня освіти та для осіб, які не менше одного року здобувають освітній ступінь бакалавра. 2. За ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” відсутні практики визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, тому рекомендуємо заохочувати здобувачів освіти до реалізації права на визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОПП в цілому відповідає вимогам Критерію 3. Виявлені недоліки та слабкі сторони не є суттєвими.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. **Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.**

Використання основних методів навчання й викладання, а також форми контролю, регламентовані “Положенням про організацію освітнього процесу у ЗНУ” та змінами до нього, основними нормативними документами, що затверджені вченою радою (протокол № 3 від 29.09.2015; № 2 від 27.09.2016; № 2 від 27.09.2019) (<https://cutt.ly/ryvUUPr>). Форми і методи спрямовані на активізацію самостійності здобувачів освіти, формування у них професійних компетентностей, здатності вирішувати практичні проблеми в галузі середньої освіти. Форми та методи викладання за ОПП є різноманітними: викладачі практикують різні види лекцій - навчальна лекція, проблемна лекція, лекція-презентація; впроваджують інтерактивні практики (case-метод, мозковий штурм, навчальна дискусія робота; в парах, робота в малих групах.); велику увагу надають дослідницьким методам (робота з фактичним матеріалом, робота з науковими джерелами; робота з джерелами інформації та Інтернет-ресурсами); реферування лекцій, практичні заняття, виробничі і навчальні практики. Розмаїття інноваційних методів методів використовують під час вивчення методики викладання української мови і дисципліни “Сучасні дидактичні засоби навчання”: робота в парах та групах, коло ідей, мозковий штурм, навчаючи учусь, дерево рішень, мікрофон, асоціативний куш, рольові ігри та імітаційні моделювання, технології опрацювання дискусійних питань, “світове кафе”; методи візуалізації: інфографіка, ментальні карти, інтерактивні плакати, “хмаринки слів”, лепбук; методи розвитку критичного мислення: сторітелінг, фішбоун, SWOT-аналіз; індивідуальні та групові дослідницькі проекти; інформаційно-комунікаційні та хмарні технології; тренінгові технології. Можна стверджувати, що форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, розвивають креативні ініціативи студентів, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

На сайті факультету представлено силабуси усіх дисциплін, які є освітніми компонентами ОПП (<https://cutt.ly/pyvUKJ4>). У текстах силабусів виокремлено рубрики, де зазначено політику викладання дисципліни, вимоги до відвідування занять, вимоги до завдань, критерії оцінювання, умови допуску до підсумкового контролю. У багатьох силабусах подано інформацію про процедуру накопичення балів, наприклад, у силабусі дисципліни “Сучасна українська мова” (<https://cutt.ly/wyvV1ad> ; <https://cutt.ly/xyvVojv>), пояснено, як підраховують кількість балів за різновиди завдань, як підраховують бали за тестові завдання, семестровий іспит (<https://cutt.ly/NyvV2eK>). В університеті активно функціонує система СЕЗН Moodle ЗНУ, яка містить всі необхідні навчально-методичні матеріали. На сайті університету у розділі “Навчання” (http://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/) висвітлено інформацію про організацію освітнього процесу, розклад сесій, контроль та систему оцінювання результатів навчання студентів, інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Про належний рівень дослідницької діяльності студентів свідчить участь здобувачів освіти в різноманітних наукових заходах, серед яких заходи всеукраїнського рівня. Студенти беруть участь у конференціях: Студентська наукова інтернет-конференція “Українська література в просторі культури і цивілізації” (2017 р.); студентська наукова конференція “Молода наука – 2017”, “Молода наука – 2018”, “Молода наука – 2019”. Дослідницька робота студентів реалізується шляхом участі у наукових гуртках: з мовознавства: “Актуальні проблеми лексикології сучасної української літературної мови” (керівник – доцент Н.О.Зубець); “Стилевжиток мовних одиниць” (керівник – доцент Л.М.Стовбур); “Літературно-художня антропонімія” (керівник – доцент І.І.Льченко); “Сучасні проблеми дослідження нової української мови” (керівник – доцент С.В.Сабліна), “Інтерпретація художнього твору” (доцент Ніколаєнко В.М.). На факультеті систематично організовують наукові заходи, в яких беруть участь студенти, зокрема Міжвишівські студентські наукові читання “Українська література в просторі культури і цивілізації” (2017 р., 2018 р., 2019 р.). Свідченням реальної участі здобувачів у наукових заходах є студентські публікації у серії збірників “Українська література в просторі культури і цивілізації” (2017, 2018, 2019 рр.), матеріалах студентської наукової конференції “Молода наука – 2016, 2017, 2018, 2019”, “Сучасні проблеми викладання філологічних дисциплін”. Інформацію про проведення та участь у конференціях розміщують на сайтах: <https://cutt.ly/Muv1of9>. Про реальні здобутки у дослідницькій діяльності свідчать перемоги здобувачів: Зубець Н., II місце у всеукраїнському турі VI Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (наук. кер. доц. Ніколаєнко В.М., 2016р.); Ленюк М., III місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності “Українська мова, література (у т. ч. методики їх викладання)” (наук. кер. проф. Кравченко В.О., 2018р). Студент Смирнов О. неодноразово отримував перемогу: I місце у Всеукраїнській студентській олімпіаді з української мови і літератури (2018 р.), II місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності “Українська мова, література (у т. ч. методики їх викладання)” (2019 р.); III місце у Всеукраїнській студентській олімпіаді з української мови і літератури (2019 р.); здобув перемогу в IX Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (2019 р.) (<https://cutt.ly/Lyv19hoi>), у 2020 р. став переможцем Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з української мови, літератури (з методикою їх викладання) (<https://ff.udpu.edu.ua/peremozhcz-konkursu/>). Про належний стан дослідницької діяльності свідчать і опитування здобувачів.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Результати опитування показують, що викладачі вносять зміни до змісту дисциплін, що є освітніми компонентами ОП. У силабусах одним із завдань визначають ознайомлення здобувачів із найновішими науковими досягненнями в галузі, наприклад, синтаксису складних речень (<https://cutt.ly/9yv13Ns>). Під час онлайн-зустрічі гарант програми Христіанінова Р.О. надала переконливу інформацію про оновлення програм та внесення питань, що відображають нові наукові здобутки. Викладачі оновлюють навчальний контент з урахуванням нових наукових досягнень у філологічних та педагогічних науках і протягом навчального семестру забезпечують здобувачам освіти доступ до нього в паперовому та електронному вигляді через систему електронного забезпечення навчання Moodle (<https://moodle.znu.edu.ua>). ЗВО надав протоколи засідань вченої ради філологічного факультету, де розглядали питання про оновлення змісту навчальних дисциплін.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Викладачі та здобувачі мають змогу реалізувати право на академічну мобільність відповідно до чинного в Університеті положення (<http://sites.znu.edu.ua/international-relations//2016/polozhennya-na-sajt>). Однак скористалися цим правом ще не повною мірою. З усіх форм мобільності здобувачі освіти мають доступ до проходження мовних практик разом зі студентами інших ОПП філологічного факультету – з польської мови на базі Вроцлавського університету та з болгарської – у Софійському університеті. Зокрема студентка Темирова А. брала участь у мовній практиці на базі Софійського університету ім. св. Климента Охридського (Болгарія). Пошук інших, спеціально призначених для педагогічних спеціальностей, форм академічної мобільності університет окреслює як перспективу.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

1. У ЗВО існує “Положення про організацію освітнього процесу”, позиції якого при організації освітнього процесу дотримуються чітко і послідовно. Здобувачі освіти мають вільний доступ до силабусів, платформи для дистанційного навчання Moodle, де міститься вся необхідна інформація про цілі та зміст і результати навчання, критерії оцінювання. Освітній процес характеризується студентоцентризованим підходом до навчання. 2. Заслуговує схвалення організація дослідницької діяльності студентів, апробація досягнень якої відбувається на традиційних конференціях, у тісній співпраці з учителями шкіл, студенти публікують результати досліджень у збірниках праць. Широкий вибір наукових проблемних груп, про які зазначалося у відомостях самооцінювання, та дослідницьку діяльність здобувачів підтверджено в результаті спілкування зі студентами і ознайомлення з відповідною документацією.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Академічна мобільність здобувачів освіти, яка б пов'язувалася з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти, реалізована не повною мірою. Рекомендації: активізувати діяльність, спрямовану на міжнародну мобільність здобувачів освіти.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми та методи навчання і викладання загалом сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, навчання поєднується із дослідницькою роботою.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Матеріали самоаналізу, робочі програми, силабуси навчальних дисциплін, а також документи, надані на прохання ЕГ (зразки екзаменаційних білетів, критерії оцінювання підсумкового контролю) засвідчують, що контрольні заходи та критерії їх оцінювання є валідними і регламентуються “Положенням про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ” (<https://bit.ly/3cjd3GE>), “Положенням про Екзаменаційну комісію з атестації здобувачів вищої освіти у ЗНУ” (<https://bit.ly/2WHlrli>), “Кодексом академічної доброчесності ЗНУ” (<https://bit.ly/2zpQIbO>), “Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ЗНУ” (<https://bit.ly/3dvWMP8>). Основними принципами контролю є відкритість та колегіальність, повнота, об'єктивність та неупередженість оцінювання досягнень студентів. Форми контрольних заходів спрямовано на визначення сформованості ПРН за кожним ОК програми. Водночас було виявлено, що екзаменаційні білети до різних ОК мають різну структуру і, відповідно, різний ваговий коефіцієнт завдань. За результатами опитування фокус-групи здобувачів вищої освіти встановлено, що останні мають достатній доступ до інформації про форми та критерії оцінювання контрольних заходів, їм відомо про терміни складання іспитів відповідно до графіку навчального процесу. Розклад іспитів оприлюднюється на сайті філологічного факультету (<https://bit.ly/2SMuibD>) та у соціальних мережах за місяць до початку відповідної сесії. Зауважимо, що у зв'язку з карантинним режимом роботи закладу ЗВО оприлюднено алгоритм проведення сесії в дистанційному форматі для здобувачів освіти заочної форми на період з 27.04.2020 р. по 16.05.2020 р. Ознайомлення з критеріями оцінювання відбувається на першому занятті з кожної дисципліни в усній формі, а також під час ознайомлення з силабусами ОК, розміщеними на офіційній сторінці філологічного факультету та в Системі електронного забезпечення навчання Moodle ЗНУ. Отже, форми контрольних заходів та критерії оцінювання загалом задовольняють сучасні вимоги до оцінювання здобувачів вищої освіти.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарту вищої освіти для спеціальності 014 “Середня освіта” немає. Форма атестації здобувачів освіти за ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” у редакції 2019 р. проводиться у формі двох атестаційних державних іспитів: з української мови і літератури та методик їх викладання; додаткової предметної спеціальності (з методикою викладання) у порядку, визначеному ЗНУ. Атестаційні екзамени проводяться за завданнями, що передбачають комплексну перевірку рівня знань та вмінь здобувача вищої освіти, які він повинен продемонструвати для підтвердження відповідності набутих ним компетенцій до нормативних вимог. Випускники 2020 р. та 2021 р. ОПП “Середня освіта (Українська мова і література)” у редакції 2016 р. мали би проходити атестацію у вигляді атестаційного (комплексного кваліфікаційного) екзамену зі спеціальності або захисту кваліфікаційної роботи бакалавра в порядку, визначеному ЗНУ, хоча у розмові з НПП було виявлено, що у 2019-2020 н.р. написання кваліфікаційних робіт не передбачено.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів є чіткими, зрозумілими (прописані у положеннях, робочих програмах та силабусах), доступними для всіх здобувачів. Контрольні заходи є різними за формою та змістом (усне опитування, письмовий експрес-контроль, виступи при обговоренні тематичних питань, комп'ютерне тестування в системі Moodle, творчі завдання), що створює сприятливі умови для самореалізації студента та враховує його індивідуально-психологічні особливості. Об'єктивність проведення іспитів забезпечено рівними умовами (тривалість іспиту, зміст та кількість питань, визначення результатів) та відкритістю інформації про них, єдиними критеріями оцінювання. Студенти мають відкритий доступ до графіків контрольних заходів. Можливий конфлікт інтересів врегульовується “Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ” (<https://bit.ly/2T3TzhZ>), а порядок оскарження здобувачами вищої освіти процедур і результатів проведення контрольних заходів визначений “Положенням про організацію освітнього процесу в ЗНУ” (<https://bit.ly/2A9vi3b>). Для врегулювання конфліктних ситуацій в ЗНУ створено Комісію з розгляду конфліктних ситуацій у ЗНУ (Наказ № 143 від 06.03.2020 р.), яку очолює перший проректор О. Г. Бондар. На онлайн зустрічі з менеджментом ЗВО було з'ясовано, що здобувачі ОПП з метою розгляду конфліктних ситуацій будь-якого характеру не зверталися. ЕГ встановлено, що в ЗНУ щорічно здійснюється опитування здобувачів освіти, що охоплює широкий спектр питань, однак питання відкритості й прозорості проведення контрольних заходів до системи питань включено частково. Результати опитувань здобувачів оприлюднено на веб-сторінці ЗНУ у рубриці “Соціологічні дослідження” під назвою “Якість освіти - 2019” (<https://bit.ly/2WhjMv6>). Під час онлайн бесіди зі здобувачами освіти заочної форми було з'ясовано, що вони не були залучені до опитування. Встановлено, що здобувачі мають достатній рівень обізнаності з порядком оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження. Відповідно до “Положення про порядок повторного

вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ” (<https://bit.ly/3dxYmzX>) здобувачі мають можливість повторного вивчення навчальної дисципліни, а також повторного навчання, тобто повторного проходження студентом II-IV курсу навчання внаслідок неатестації більше 6 ОК. Повторне вивчення студентом ОК не дозволяється з навчальних дисциплін, які студент вивчає в останньому семестрі бакалаврату, та не дозволяється студентам I курсу. Хоча за результатами зимової екзаменаційної сесії 2019-2020 н.р. студентам I курсу А. Лукиновій та Т. Кулієву, які мають академічну заборгованість із 7 дисциплін, надано право на їх повторне вивчення, що є фактом непослідовного виконання основних позицій описаного вище “Положення...”. За час існування ОПП випадків оскарження об’єктивності екзаменаторів не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності регулює “Кодекс академічної доброчесності ЗНУ”, погоджений студентською радою і затверджений Вченою радою ЗНУ (протокол № 2 від 30.10.2018 р.) (<https://bit.ly/3fyHNWo>), який є складовою частиною внутрішньої нормативної бази системи забезпечення якості вищої освіти та якості освітньої, наукової, науково-технічної, мистецької та інноваційної діяльності. Під час зустрічей із адміністрацією, НПП, студентами знайшли підтвердження заявлені в самоаналізі тези про те, що зусилля університетської спільноти спрямовано насамперед на створення позитивного, сприятливого й доброчесного освітнього і наукового середовища для запобігання й перешкоджання проявам академічної недоброчесності. Основними інструментами роботи з метою протидії порушенням академічної доброчесності, зокрема у пункті про запобігання плагіату, є програми, які уможливають перевірку текстових фрагментів, зокрема програмне забезпечення Unicheck. За допомогою цієї програми перевірка курсових та інших видів наукових робіт (тез, статей тощо) здобувачів ОПП на наявність текстових запозичень відбувається з навчальною метою. Онлайн зустрічі переконали, що всі учасники освітнього процесу мають достатній рівень обізнаності із процедурами дотримання академічної доброчесності й активно впроваджують її в освітнє середовище. Ведеться активна робота щодо популяризації академічної доброчесності: за сприяння SAIUP – Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні, що реалізується Американськими радами за підтримки посольства США в Україні, упродовж 2016 – 2019 р.н. в ЗНУ проведена серія відповідних конференцій, круглих столів, практичних занять і тренінгів, у яких брали участь студенти та викладачі ОПП; з 2018 р. проректори Ю. О. Каганов і Г. М. Васильчук проводять заняття зі студентами I курсу бакалаврату з курсу “Основи академічної доброчесності та академічного письма”, про які позитивно відгукувалися здобувачі освіти під час онлайн бесіди; з метою розгляду недотримання членами академічної спільноти ЗНУ положень Кодексу академічної доброчесності у ЗНУ функціонує Рада з академічної доброчесності; силабуси ОК містять рубрику “Академічна доброчесність”, зміст окремих дисциплін охоплює відповідні теми; для здобувачів освіти, які пишуть кваліфікаційну роботу, розроблено форму Декларації академічної доброчесності здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ (<https://bit.ly/2SMXBeo>). Технологічні рішення, що їх використовує ЗВО з метою протидії академічній недоброчесності, є обґрунтованими й дієвими.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

1. За ОПП створено багаторівневу структуру форм контролю та методів оцінювання, які ідентифіковані з програмними результатами навчання, достатньо повно оприлюднені та є зрозумілими для всіх учасників процесу. 2. Процедура розв’язання конфліктних ситуацій у ЗНУ достатньо врегульована. Практики врегулювання конфліктних ситуацій за ОПП не було. 3. У ЗНУ визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації ОПП. Позитивна практика долучення ЗНУ до SAIUP – Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні, що реалізується Американськими радами за підтримки посольства США в Україні. ЗНУ популяризує академічну доброчесність через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Рекомендуємо: 1. до щорічних загальноуніверситетських соціологічних опитувань долучати здобувачів заочної форми навчання; 2. до анкети здобувачів включити питання щодо їх обізнаності з формами та правилами проведення контрольних заходів, об’єктивності екзаменаторів, оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження; 3. послідовно дотримуватися порядку повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ, визначеного нормативними документами ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Освітньо-професійна програма та діяльність за нею загалом відповідають визначеному критерію, а вищезазначені недоліки не є суттєвими і не перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Академічна та професійна кваліфікація викладачів, які викладають на ОПП є достатньою, щоб забезпечити якісне викладання дисциплін і досягти визначених цілей та програмних результатів навчання. Переважна більшість науково-педагогічних працівників мають науковий ступінь за відповідною спеціальністю, тому можемо вважати, що їхні публікації відповідають загалом тим дисциплінам, які вони викладають. Повну відповідність спостерігаємо у проф. Христіанінова Р. О., доц. Горбач Н. В., проф. Павленко І. Я., доц. Слижук О. А. За даними відомостей самооцінювання, окремі викладачі не мають наукових публікацій у фахових виданнях, а переважно у збірниках матеріалів конференцій, або ж наукових публікацій недостатньо (немає по 5 статей у фахових виданнях за останні 5 років). У відомостях самооцінювання подано інформацію про посібники для дисциплін, які не викладають на ОПП: “Історія української літературної мови : метод. рек. до практичних занять та виконання індивідуальних завдань для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра професійного спрямування “Українська мова і література”. Запоріжжя : ЗНУ, 2017” (доц. Сабліна С. В.), Стилїстика і культура мови : метод. рекомендації...» (Стовбур Л. М.), проте у викладачів є достатня кількість статей з наукової галузі “Українська мова”. Інформаційні технології у гуманітарній освіті : навч.-метод. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності “Філологія”, спеціалізації “Українська мова та література”, освітньої програми “Мова і література (російська)”. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 130 с.; Діалектологічна практика: методичні рекомендації для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряду підготовки “Філологія” професійного спрямування “Українська мова і література”. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 48 с. (Меркулова О. В.) У відомостях подано інформацію про посібник доц. Бакаленко І. М., призначений для магістрів: Інформаційні технології у гуманітарній освіті : навч.-метод. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності “Філологія”, спеціалізації “Українська мова та література”, освітньої програми “Мова і література (російська)”. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 130 с. Однак за аналізованою ОПП готують бакалаврів. Немає відомостей про публікації у фахових журналах, а тільки у збірниках матеріалів різних конференцій (доц. Бакаленко І. М.), низька публікаційна активність (Меркулова О. В., Зубець Н. О., доц. Курилова Ю. Р.), проте наведена інформація про інші активності викладачів і досвід їхньої діяльності дає змогу забезпечити належний рівень викладання. Достатній рівень публікаційної активності мають викладачі: проф. доц. Стовбур Л. М., доц. Ніколаєнко В. М., доц. Стадніченко О. О., доц. Костецька Л. О., проф. Хом’як Т. В. Інформація про кваліфікацію, наукову та методичну діяльність НПП оприлюднена на сайті філологічного факультету.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість залучити кращих фахівців та забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми. Процедuru конкурсного добору науково-педагогічних працівників регулює “Положення про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладення з ними трудових договорів (контрактів) ЗНУ” (<https://cutt.ly/jyvoYzs>), яке передбачає створення конкурсної комісії для перевірки відповідності поданих претендентами документів вимогам конкурсу. Кандидатури обговорюють на засіданнях відповідних кафедр. Для оцінки професійного рівня претендент зобов’язаний провести відкриту лекцію, практичне або семінарське заняття з обов’язковим публічним оголошенням.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Під час зустрічами із запрошеними представниками роботодавців було підтверджено, що їх залучають до реалізації освітнього процесу - переважно в межах організації проходження різних видів практик студентів. Проводяться зустрічі студентів із потенційними роботодавцями з питань майбутнього працевлаштування. Роботодавці беруть участь у засіданнях “Асоціації роботодавців”, повідомляють про те, що вони зацікавлені в такому учителі, який би був пристосованим до вимог сьогодення. Однак, роботодавці не завжди чітко могли пояснити, які саме рекомендації вони надавали для покращення ОПП. Співпраця ЗВО з різними групами роботодавців фактично дозволяє значно

розширити можливості для практичної підготовки студентів, підвищує їхні шанси на успішне працевлаштування в майбутньому. Можемо зробити висновок, що ЗВО реалізує можливості залучення роботодавців до освітнього процесу.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

За інформацією з відомостей самооцінювання та онлайн-опитування встановлено, що під час навчання за ОП не відбувається безпосереднього залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Однак у закладі активно використовують інші форми співпраці здобувачів освіти з професіоналами-практиками. Проводять зустрічі з провідними педагогами міста у межах “Школи філологічних наук для вчителів української мови і літератури, російської мови і літератури, зарубіжної літератури”, майстер-класів з запрошеними вчителями-словесниками для студентів у межах проведення майстер-класів Школи професійної майстерності майбутніх учителів-словесників. У ЗВО використовують різноманітні форми взаємодії вчителів-практиків та науковців, наприклад, співпраця з освітянами Біленківської громади в межах «Асоціації роботодавців» (<https://cutt.ly/pyvouZl>) та інших.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників у ЗНУ здійснюється згідно із Законом України “Про вищу освіту”, “Положенням про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників Запорізького національного університету”: <https://cutt.ly/jyvoiBD>. Робота з цього напрямку орієнтована на обмін досвідом, ознайомлення з практикою навчально-методичної діяльності інших ЗВО з метою розроблення сучасного навчально-методичного забезпечення освітнього процесу та впровадження сучасних педагогічних технологій. В університеті діє Школа педагогічної майстерності, яка спрямована на підготовку до впровадження сучасних педагогічних технологій та інноваційних методик навчання, розроблення навчально-методичного забезпечення дисциплін, психолого-педагогічної роботи зі студентською аудиторією. Організація діяльності школи здійснюється відповідно до положення і концепції : <https://cutt.ly/DyvoorG>; <https://cutt.ly/syvooh6>. Інформацію про діяльність висвітлюють на сайті університету: http://sites.znu.edu.ua/news_details/news_id=11741&lang=ukr. Відповідно до інформації, отриманої під час акредитаційної експертизи, можемо стверджувати, що ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів на інституційному рівні. За інформацією, поданою у відомостях самооцінювання та під час зустрічей з викладачами встановлено, що вони проходили підвищення кваліфікації в українських ЗВО та зарубіжних навчальних закладах: Бердянський державний педагогічний університет, Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, Шуменський університет Єпископа Костянтина Преславського (м. Варна, Болгарія) та ін.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Університет демонструє чітку і послідовну політику стимулювання розвитку викладацької майстерності. За результатами рейтингування видається наказ ректора про преміювання осіб, які посіли місця з 1 по 10 в межах категорій “Професори”, “Доценти”, “Асистенти, викладачі, старші викладачі”. З метою активізації наукової і творчої діяльності викладачів у пунктах 4.6–4.7 “Колективного договору між адміністрацією і первинною профспілковою організацією Запорізького національного університету на 2017–2022 рр.” реалізується система матеріальних винагород: за захисти дисертацій, публікацію статей у базах Scopus/Web of Science, підвищення індексу Гірша, патенти. Ректор Університету під час зустрічі переконливо наголошував про те, що адміністрація постійно дбає про заохочення науково-педагогічних працівників. ЕГ надали для ознайомлення документи, що засвідчували факти преміювання НПП, залучених до реалізації ОПП. Під час зустрічі з експертами викладачі підтвердили систематичність і прозорість процедури отримання заохочень. На основі викладеного можемо зробити висновок про існування в ЗВО ефективної системи стимулювання розвитку викладацької майстерності.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

1. Професійна та академічна кваліфікація викладачів загалом дає можливість досягти зазначених цілей та програмних результатів. 2. Університет демонструє чітку і послідовну політику стимулювання розвитку викладацької майстерності. 3. До позитивних практик належить діяльність в університеті Школи професійної майстерності, де мають змогу підвищити рівень професійної майстерності і молоді викладачі, і професіонали.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Окремі викладачі не мають наукових публікацій у фахових виданнях, а переважно у збірниках матеріалів конференцій, читань тощо. Рекомендації: викладачам, які працюють за освітньою програмою, необхідно посилити публікаційну активність, подавати результати наукових студій до фахових видань України та рецензованих журналів зарубіжжя, підготувати статті, які були б безпосередньо пов'язані із проблематикою навчальних дисциплін, які викладають; розглянути можливість залучення професіоналів-практиків до освітнього процесу, зокрема для проведення бінарних практичних занять.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Реалізація ОП загалом відповідає вимогам критерію 6. Професійна та академічна кваліфікація викладачів загалом відповідає цілям ОП та дозволяє досягти цілей програми та ПРН, конкурсний відбір викладачів є прозорим. ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів. ЕГ вважає, що рівень кадрового складу в цілому задовольняє вимоги освітньої програми.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЗНУ має належний рівень матеріально-технічного та фінансового забезпечення. У наданому відеотурі продемонстровано, що в науковій бібліотеці є коворкінг-зони, виставка рідкісних видань, бібліотечний фонд нараховує 1.000.286 примірників, із яких кожний десятий - в електронній бібліотеці; є електронний каталог. Студенти можуть користуватися спортивними та тренажерними залами, оснащеними необхідним обладнанням. Лекційні аудиторії філологічного факультету, у яких навчаються студенти за ОПП, обладнані мультимедійними засобами (проектор, екран, комп'ютер). Вивчення деяких дисциплін ("Народознавство", "Усна народна творчість" та ін.) відбувається у стилізованій світлиці, яка вміщує атрибути української культури. Певний час у межах практики здобувачі освіти проводять у лабораторії, забезпеченій науково-методичною літературою, дидактичними матеріалами та мультимедійним комплексом. Одна з аудиторій, у якій інколи проводять практичні заняття, облаштована завдяки участі ЗНУ в пілотному проєкті МОН спільно з The LEGO Foundation із впровадження ігрових та діяльнісних стратегій в навчальний процес (за типом НУШ): <https://cutt.ly/qyvomuL>. У корпусі розташовано буфет на 36 посадкових місць. Загалом навчальний корпус №2 має сучасний ремонт, металопластикові конструкції, належну меблеву комплектацію. На відео засвідчено, що тривають ремонтні роботи для покращення умов навчання. Але слід звернути увагу, що за результатами соціологічного опитування 2019 р. (с.59) (<https://cutt.ly/7yvommE>) достатньо низький відсоток студентів філологічного факультету задоволений станом гуртожитків (4,3%), навчальних корпусів та аудиторій (13,6%) і технічним оснащенням аудиторій (18,4%). Під час спілкування з фокус-групами скарг висловлено не було.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

У результаті спілкування з адміністрацією ЗНУ та керівниками структурних підрозділів встановлено, що як здобувачі вищої освіти, так і науково-педагогічні працівники можуть користуватися переліком послуг або повністю безкоштовно, або зі знижкою. Позитивною практикою є безкоштовний друк редакційно-видавничим відділом наукової та методичної продукції, авторами якої є викладачі та здобувачі освіти ЗНУ. Наприклад, студенти можуть на безоплатній основі публікувати наукові статті у збірнику "Молода наука", аспіранти та докторанти - автореферати дисертаційних досліджень, а науково-педагогічні працівники - науково-методичні рекомендації, посібники та інші види поліграфічної продукції. Так само безкоштовно для всіх, крім замовників поза ЗНУ, свої послуги надає наукова бібліотека. Зокрема, користувачі можуть замовити УДК, сканкопії видань тощо. У центрі інтенсивного вивчення іноземних мов послуги для учасників освітнього процесу в ЗНУ надають зі знижкою. Як зазначила гарант ОПП, у корпусі №2, де розташовано філологічний факультет, наявні безкоштовний доступ до Wi-Fi (як і в гуртожитках) та комп'ютерних класів із мережевим інтернетом. У діалозі зі студентами визначено, що вони менш активно користуються наданими ЗНУ послугами, оскільки найчастіше згадують лише про користування пунктами харчування (їдальнями, кавовими автоматами) та пунктами продажу канцелярських товарів на території університету.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

У ЗНУ функціює відділ охорони праці та пожежної безпеки <https://www.znu.edu.ua/ukr/university/pidrozdily/1321>. Техніку безпеки регламентує низка документів, оприлюднених у розділі “Накази, розпорядження, методичні матеріали” <https://www.znu.edu.ua/ukr/university/pidrozdily/1321/1438>. У наданому відеогляді помітно, що коридори, сходи, шляхи евакуації перебувають у належному стані. Температурний режим у корпусі комфортний. У разі необхідності можна звернутися до медичного пункту. Фактів, що свідчили б про порушення техніки безпеки чи інші випадки, що загрожували б учасникам освітнього процесу, не виявлено.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

На офіційному сайті ЗНУ оприлюднено належним чином оформлену нормативно-правову базу <https://www.znu.edu.ua/3641.ukr.html>, розміщено актуальну інформацію щодо освітнього процесу (розклад, графіки освітнього процесу, стипендії, оплата за навчання) <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu>. Існує електронний банк навчально-методичних матеріалів [http://sites.znu.edu.ua/bank/index.php?action=browse&category\[1\]=1](http://sites.znu.edu.ua/bank/index.php?action=browse&category[1]=1), який, проте, має застарілі та нерегулярні оновлення. Оптимальнішою слід визнати систему CE3H Moodle ЗНУ <https://moodle.znu.edu.ua/>, експлуатація якої особливо актуалізувалася за умов дистанційного навчання через введення довгострокового карантину. І студенти, і викладачі загалом задоволені роботою цієї платформи. У ЗНУ функціює відділ доуніверситетської підготовки, профорієнтації та працевлаштування, який здійснює консультації щодо пошуку вакансій (<https://www.znu.edu.ua/ukr/university/pidrozdily/11582>). Підтримку та кваліфіковану допомогу учасникам освітнього процесу можуть надати в юридичному відділі (<http://sites.znu.edu.ua/legaldepartment>), у практичного психолога (<https://web.znu.edu.ua/psychologicalservice/791.ukr.html>). Відповідно до “Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у Запорізькому національному університеті” визначену законодавством підтримку отримують зазначені в Положенні категорії студентів (<https://cutt.ly/JyvoQSC>). У процесі бесіди зі здобувачами вищої освіти встановлено, що на філологічному факультеті налагоджено комунікацію “студент-студентська рада-деканат” або “студент-деканат” для вирішення поточних питань. Теж саме стосується формату взаємодії “студент-викладач” у плані навчальних питань. В академічних групах є куратори, які здійснюють організаційну функцію. Студенти філологічного факультету вступають до студентського профспілкового комітету, деякі здобувачі освіти входять до студентського парламенту. Позитивною практикою є проведення комплексних опитувань студентів із метою виявлення переваг і недоліків у сферах, що безпосередньо впливають на освітній процес (<https://cutt.ly/eyvoWOo>). Було рекомендовано також здійснювати моніторинг ОПП для врахування інтересів здобувачів освіти, які за нею навчаються.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Права осіб із особливими потребами регламентовані “Порядком супроводу (наданням допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ” (https://www.znu.edu.ua/docs/2019/poryadok_suprovodu.pdf). Відділом моніторингу якості вищої освіти на офіційному сайті оприлюднено довідку (Вих. лист № 12-12-19/1 от 12.12.2019) щодо питань технічного обстеження будівель та споруд про доступність для осіб з інвалідністю (<https://cutt.ly/1yvoTuj>), відповідно до якої зазначено, що студенти мають безперешкодний доступ до об'єктів інфраструктури ЗНУ, а стан навчального корпусу № 2, де розташовано філологічний факультет, за більшістю параметрів оцінено як задовільно або частково задовільно, крім зони паркування автомобілів та відсутності адаптованих туалетів. У довідці зафіксовано, що протягом наступних 5 років ЗНУ покращить умови інклюзивного освітнього середовища. Під час спілкування із фокус-групами встановлено, що на ОПП осіб із особливими освітніми потребами немає. Кілька осіб із числа співробітників, які мають проблеми із зором, отримують необхідну допомогу від чергових. Зі слів співробітників для цього у корпусі є кнопка виклику, а довідка (Вих. лист № 12-12-19/1 от 12.12.2019) (<https://cutt.ly/zyvoTow>) засвідчує наявність спеціально обладнаної аудиторії для осіб із вадами зору. Освітнє середовище для осіб із особливими освітніми потребами можна вважати задовільним. ЗНУ створює умови для безперешкодного доступу до корпусів та аудиторій, інших об'єктів інфраструктури. Наявні технічні недоліки заплановано усунути в п'ятирічний термін. Оскільки осіб такої категорії із контингенту здобувачів освіти немає, то пересвідчитися в реалізації цих прав неможливо.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Учасники різних фокус-груп зазначали, що конфліктних ситуацій на ОПП не відбувалося. Процедури, що врегульовують конфліктні ситуації, регламентує “Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у Запорізькому національному університеті” (<https://cutt.ly/pyvoYzH>). За результатами соціологічного дослідження (с.88) на питання щодо введення ліміту стипендіантів у взаємодії “студент-студент” 17,5 % опитаних зазначили, що стало більше конфліктів серед студентів через навчання. У зазначеному дослідженні питання, пов’язані з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією, не порушувались. У ЗНУ розроблено Процедуру забезпечення захисту прав здобувачів вищої освіти (<https://www.znu.edu.ua/4268.ukr.html>), юридичну підтримку забезпечує юридичний відділ (<http://sites.znu.edu.ua/legaldepartment/1613.ukr.html>). У разі вчинення протиправних дій можна звернутися до уповноваженої особи з питань запобігання корупції Воронкова В. Щорічно відбувається лекція з роз’ясненнями питань запобігання корупції (<https://cutt.ly/LyvoUuI>). На офіційному сайті вказано про створення “black book” у межах реалізації студентського проекту “Освіта”, де студенти можуть зазначити прізвища викладачів, із якими склалися конфліктні стосунки (<https://cutt.ly/LyvoUxg>). Як зазначили здобувачі освіти, у разі виникнення потреби на університетському рівні здобувачі освіти можуть залишити аргументовану скаргу у “black book” або звернутися до проректора. Неодноразово було наголошено на налагодженій взаємодії “студент - студентська рада - деканат” у межах діяльності філологічного факультету, проте на конкретні конфліктні ситуації вказано не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1. Матеріально-технічне забезпечення ЗНУ загалом та філологічного факультету зокрема на належному рівні.
2. Створено комфортні умови для навчання, є доступ до інфраструктури осіб із особливими потребами.
3. Позитивною практикою є сприяння ЗНУ постійному покращенню умов навчання, проведення ремонтних робіт, планування оптимізації освітнього середовища для маломобільних груп населення.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

1. Хоча в процесі спілкування жодних скарг на умови навчання чи проживання висловлено не було, слід звернути увагу на технічне оснащення аудиторій та умови в гуртожитку, щодо покращення яких студенти висловились під час опитування, проведеного відділом моніторингу 2019 р. 2. Рекомендуємо при проведенні опитувань розширити спектр питань щодо наявності будь-яких конфліктних ситуацій.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

З огляду на вказані позитивні практики та рекомендації вимоги критерію загалом дотримано. Усі рекомендації реально втілити найближчим часом.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

У ЗНУ затверджено “Положення про розроблення та оформлення освітньої програми” (<https://cutt.ly/MyvoUZf>), у якому регламентовано особливості змістового наповнення та структури ОПП, процедур її моніторингу та перегляду. Результати перегляду аналізованої ОПП зафіксовано в протоколі №8 від 22 лютого 2018 р. засідання вченої ради філологічного факультету ЗНУ. До складу вченої ради входять двоє здобувачів освіти - О. Баркова та К. Щербак. У протоколі описово зазначено про врахування результатів опитування студентів та отримані рекомендації роботодавців, які було враховано, зокрема в частині збільшення обсягу практики (збільшено кількість кредитів на навчальну (з 6 до 12) та виробничу (з 6 до 9) практики). У порівнянні з ОПП 2016 р. внесено зміни до кваліфікації в дипломі: в ОПП 2016 р. зазначено “Бакалавр середньої освіти. Вчитель української мови і літератури, вчитель зарубіжної літератури”, а в ОПП 2019 р. запропоновано таку редакцію: “Бакалавр середньої освіти, вчитель української мови і літератури, вчитель додаткової предметної спеціальності (за вибором студента)”. Відповідні послідовні зміни є в освітній і професійній кваліфікаціях. У зв’язку з цим скореговано цілі ОПП 2019 р., які тепер враховують і додаткову предметну спеціальність. Уточнено працевлаштування випускників згідно з чинною

редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010). Тривалість нормативного терміну навчання для студентів заочної форми стала 4 роки 10 місяців, а в ОПП 2016 р. було вказано 5 років. Відповідно до внесених змін є відмінності у формі атестації здобувачів вищої освіти: ОПП 2019 р. передбачає атестацію у вигляді 2 атестаційних екзаменів - з української мови і літератури та методик їх викладання; додаткової предметної спеціальності (з методикою викладання) в порядку, визначеному ЗНУ. Кваліфікаційної роботи в ОПП 2019 р. на відміну від ОПП 2016 р. не передбачено. Доповнено перелік нормативних документів, на яких ґрунтується ОПП. Усі внесені зміни вплинули на перелік ОК, структурно-логічні схеми та матриці. Отже, ОПП 2019 р. суттєво модернізована та доопрацьована. Відгуки та рецензії стейкхолдерів на ОПП розміщено на офіційному сайті ЗНУ (<https://cutt.ly/XyvoIgC>). На запит надати проєкт ОПП для вступників 2020 р. відповідно до вказівки у відомостях самооцінювання (с.12) про намір підготувати для вступників 2020-2021 н.р. нову ОПП, а для вступників попередніх років - переглянути та внести зміни до переліку основних компонентів ОПП, їхнього змістового наповнення, форм атестації, було надано інформацію щодо нових пропозицій. Зокрема, ідеться про введення чотирьох нових дисциплін до циклу дисциплін загальної підготовки: "Права і свободи людини та громадянина в Україні" (3 кредити), "Інноваційні технології навчання" (4 кредити), "Інформаційні технології в освіті" (5 кредитів), "Система середньої освіти в Україні та світі" (3 кредити), обговорення яких мало відбутися 27.04.2020 в дистанційному режимі на платформі Zoom.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Як зазначили студенти, вони можуть виступати з ініціативою щодо впровадження нових дисциплін або форм позанавчальної діяльності. За словами здобувачів освіти, студенти спільно з викладачем ініціювали створення дисципліни за вибором "Мовні засади нейролінгвістичного програмування". Так само пропозиції студентів ураховують під час створення та планування діяльності гуртків і літературних клубів. Було зазначено, що через карантин не вдалося реалізувати декілька студентських ідей - курси болгарської мови в межах факультету та гурток, метою якого є вдосконалення вмінь написання поезії. Загалом представники студентського самоврядування висловили побажання розширити можливості гурткової роботи для зацікавлення та залучення більшої кількості студентів. Під час спілкування з фокус-групою встановлено, що представники здобувачів освіти є членами вченої ради філологічного факультету та присутні при обговоренні і перегляді ОПП. Це зафіксовано і в наданому на запит протоколі №8 від 22 лютого 2018 р., у якому в питанні щодо обговорення змін до ОПП зазначено, що студенти висловили побажання покращити технічне оснащення аудиторій та збільшити кількість годин педагогічної практики. За результатами соціологічного опитування 2019 р. (<https://cutt.ly/oyvoIJ2>) 57,1 % студентів філологічного факультету зазначили, що багато часу відводиться на самопідготовку, що впливає на якість засвоєння матеріалу (с.26); стільки ж зауважили, що є предмети, наповнення яких повторюється (с.22); 49% вказали на недостатню кількість практичних дисциплін (с.21); 34% вказали на недостатню кількість профільних предметів (с.25). У відомостях про самооцінювання недостатність практичних занять так само визначено слабкою стороною, що свідчить про розуміння НПП проблеми, погляди на яку збігаються з думкою студентів. Щодо цього під час бесіди висловлено наміри про перегляд розподілу годин для збільшення практичної підготовки.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Співпраця з роботодавцями є однією з позитивних сторін роботи філологічного факультету. У лютому 2020 р. створено Асоціацію роботодавців філологічного факультету ЗНУ (<https://cutt.ly/jyvoOuV>). Як зазначили представники роботодавців, на ринку праці м.Запоріжжя та Запорізької області існує попит на вчителів та є відкриті вакансії. Серед причин такої ситуації вони називають проблему забезпечення годинами вчителя сільської школи, у зв'язку з чим підкреслюють перевагу здобуття подвійної кваліфікації на ОПП; кадрових змін, що стосуються вчителів пенсійного віку, та загалом акцентують на важливості української мови в регіоні зі складною соціально-політичною ситуацією. Залучення роботодавців до процедур забезпечення якості ОПП підтверджена також відгуками та рецензіями (<https://cutt.ly/XyvoIgC>).

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Оскільки акредитація аналізованої ОПП є первинною, то випускників наразі немає. На фінальному брифінгу було наголошено на потребі впровадження практики збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми з цього року і рекомендовано здійснювати регулярне відстеження кар'єрного шляху випускників. Однак слід зауважити, що представники філологічного факультету наводили приклади успішних випускників (О.Авраменко, К.Шабаль, Т.Сисоєва), які навчалися раніше за іншими ОПП та долучаються до спільних заходів. Це свідчить, що така практика частково має місце і потребує систематизації та конкретних прикладів за ОПП. У ЗНУ з 12.02.2020 р. започатковано проєкт "Історії успіхів випускників ЗНУ" (<https://cutt.ly/gyvoPgO>).

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Позитивною практикою є проведення відділом моніторингу комплексних опитувань студентів ЗНУ, із результатами яких можна ознайомитися в річному звіті (<https://cutt.ly/EyvoPJ5>). Оскільки наведені у звіті дані стосуються або здобувачів освіти загалом в університеті, або на факультеті, рекомендовано проводити опитування студентів і за окремою ОПП для більш детального врахування інтересів студентів. Студенти повідомили, що деякі їх ініціативи мають реалізацію. У протоколі №8 від 22 лютого 2018 р. засідання вченої ради філологічного факультету відбито пропозиції студентів щодо вдосконалення ОПП у частині покращення технічного оснащення та перегляду кількості годин педагогічної практики. Ці потреби частково відбиті і в результатах соціологічного дослідження. Питання щодо якості ОПП обговорюють на засіданнях кафедр та вченої ради філологічного факультету.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Оскільки акредитація аналізованої ОПП є первинною, то попередніх зауважень і пропозицій немає.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

У ЗНУ проводять ґрунтовну роботу щодо розвитку культури академічної доброчесності. Студенти відвідували тематичну лекцію, кваліфікаційні роботи проходять перевірку на наявність плагіату. Щорічно проводять ознайомчу лекцію щодо питань антикорупції (<https://cutt.ly/IyvoAjV>). Крім того, формуванню культури якості сприяє діяльність відділу моніторингу якості освіти та ліцензування, відділ корпоративної культури, центр післядипломної освіти. На рівні факультету якість освіти забезпечують під час перегляду ОПП, побудови структурно-логічних схем, навчальних та робочих планів. На запит надано відгуки із журналу взаємовідвідування, що свідчить про приділення уваги науково-методичному рівню проведених занять членами кафедр. Викладачі проходять стажування, підвищують свою кваліфікацію. НПП загалом активно займаються науковою діяльністю (інформація подана на офіційному сайті у розділі “Викладачі” <https://cutt.ly/GyvoAGN>), долучаються до роботи “Школи філологічних наук” <https://cutt.ly/QuyvoA7i>. Вимоги до претендентів на вакантні посади сприяють якісному добору науково-педагогічних працівників <https://cutt.ly/ZyvoSzJ>. Учасники академічної спільноти залучені до перегляду ОПП від кафедрального до загальноуніверситетського рівня. При перегляді ОПП враховують пропозиції студентів та роботодавців щодо якості освітнього процесу. Під час бесід із різними фокус-групами академічної спільноти ЕГ переконалася, що на філологічному факультеті створено доброзичливе, комфортне, безконфліктне освітнє середовище, а викладачі дослуховуються до думки студентів та роботодавців. Отже, можна стверджувати про достатньо високий рівень сформованої культури якості в академічній спільноті ЗНУ.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Слід відзначити, що в ЗНУ комплексно оцінюють рівень задоволення студентів наданими освітніми та додатковими послугами. Позитивною практикою є співпраця з роботодавцями. У ЗНУ започатковано проєкт “Історії успіхів випускників ЗНУ”. В університеті загалом централізовано процеси, що сприяють формуванню культури якості. Студенти виявляють ініціативи, до яких дослухаються викладачі та адміністрація.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Оскільки наведені дані у звіті результатів опитування студентів у 2019 р. стосуються або здобувачів освіти в ЗНУ загалом, або на факультеті, наразі відсутня практика систематичного опитування студентів за окремими ОПП для більш детального врахування інтересів. За відсутності випускників ОПП поки не налагоджено систему збору інформації щодо кар’єрного зростання випускників ОПП, тому рекомендуємо звернути увагу на потребу такої практики в подальшому.

Рівень відповідності Критерію 8.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Загалом порушень не виявлено. Пропоновані рекомендації можуть бути втілені найближчим часом.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На офіційному сайті ЗНУ розміщено нормативно-правову базу (<https://www.znu.edu.ua/3641.ukr.html>), що регламентує діяльність ЗНУ, освітній процес, наукову діяльність. Учасники освітнього процесу централізовано можуть ознайомитися із Законами України, Постановами Кабінету Міністрів України, Нормативно-правовими документами МОН та НАН України, Нормативними документами ЗНУ. Правила та процедури викладені в Статуті Запорізького національного університету (https://www.znu.edu.ua/docs/2019/statut_znu.pdf), Колективному договорі на 2017-2022 рр. (<https://cutt.ly/TyvoFbV>), Правилах внутрішнього розпорядку (<https://cutt.ly/SyvoFaE>), Положенні про організацію освітнього процесу в ЗНУ (<https://cutt.ly/ryvoS8v>) та інших оприлюднених на сайті документах. Фактів суттєвого порушення правил і процедур під час реалізації ОПП загалом не виявлено.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

На сайті філологічного факультету у розділі "Освітні програми" оприлюднено ОПП та розміщено електронну адресу для побажань і пропозицій <https://www.znu.edu.ua/ukr/pk/4362/bakalavr/12327>. Наразі проект ОПП на сайті не оприлюднено, а обговорення змін, інформацію про які надано додатково на запит, мали розглянути в режимі дистанційного засідання 27.04.2020 на платформі ZOOM.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Повний текст ОПП, що містить необхідні структурні елементи, розміщено на офіційному сайті (<https://cutt.ly/oyvoGW5>). Зацікавлені особи також можуть ознайомитися з силабусами освітніх компонентів (<https://cutt.ly/kyvoG43>), але на сайті не розміщено силабус ОК 8 Історія зарубіжної літератури. Із огляду на це рекомендуємо дотримуватися послідовності у розміщенні інформації у розділі "Силабуси".

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Фактичне наповнення офіційного сайту ЗНУ та філологічного факультету загалом сприяють прозорості та доступності інформації. Учасники освітнього процесу та стейкхолдери мають можливість ознайомитися з ОПП на офіційному сайті. Забезпечено зворотній зв'язок для висловлення пропозицій зацікавлених осіб.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Рекомендовано окремо оприлюднювати проект змін в ОПП для обговорення та подальшого затвердження. Необхідно удосконалити інформаційно-комунікаційний зв'язок із усіма зацікавленими особами в частині вдосконалення змісту ОПП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Виявлені слабкі сторони та запропоновані рекомендації суттєво не впливають на якість освітнього процесу на ОПП.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Гарант освітньої програми та представники ЗВО відповідально поставилися до організації онлайн візиту експертної групи до ЗВО, забезпечивши чітке дотримання програми. На кожен зустріч було запрошено достатню кількість представників відповідних груп стейкхолдерів. Зустрічі були закритими, з керівництвом не виникло жодних конфліктів щодо присутності сторонніх осіб на зустрічі. Гарант та керівництво філологічного факультету поводити себе коректно, надавали всю необхідну інформацію і всі необхідні документальні підтвердження. Всі учасники зустрічей підтримували конструктивний діалог, атмосфера панувала доброзичлива. Представники ЗВО виявили готовність до позитивних змін, швидко реакцію на висловлені зауваження та запитання. Загалом академічна спільнота, причетна до реалізації освітньої програми, а також зовнішні стейкхолдери, справили враження єдиної команди, яка відчуває спільну відповідальність за якість освітнього процесу. Загальне враження від візиту та загалом від освітнього процесу, налагодженого на філологічному факультеті, склалося дуже позитивне.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Похилюк Олена Миколаївна

Члени експертної групи

Зелінська Оксана Юріївна

Мандич Тамара Михайлівна